

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ імені М.Г. ХОЛОДНОГО**

**ПРОЕКТ
на 2020-2021 н.р.**

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	09 – БІОЛОГІЯ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	091 – БІОЛОГІЯ
РІВЕНЬ ОСВІТИ	ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)

Профіль освітньо-наукової програми Підготовки доктора філософії в галузі БІОЛОГІЇ	
Тип диплома та обсяг робіт	Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки, 40 кредитів ЕКТС
Наукова установа	Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України, м. Київ
Акредитуюча інституція	Міністерство освіти і науки України, Україна, пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135
Період акредитації	2020 рік
Рівень програми	QF for ENEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень; НРК України – 8 рівень
A	
Мета програми	
	Забезпечити, на основі ступеня магістра, підготовку висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних кадрів у сфері біології, здатних розв'язувати комплексні наукові проблеми шляхом здобуття компетентностей, достатніх для виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, а також їх підтримку в ході підготовки та захисту дисертації.
B	
Характеристика програми	
1	Предметна область (галузь знань)
	Галузь знань - Біологія Спеціальність 091 Біологія
2	Фокус програми: загальний/ спеціальний
	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за Законом України «Про вищу освіту», восьмий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій. Загальний. <i>Дослідження:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Біорізноманіття організмів і фітосистем (у тому числі рослинних угруповань та екосистем) на усіх рівнях структурно-функціональної організації; • Філогенетичної систематики усіх представлених в Україні таксономічних груп рослин і грибів; • Флори і рослинності України у просторі та часі (у тому числі реконструкція минулих, аналіз сучасних та прогнозування майбутніх змін рослинного покриву, виявлення чинників та закономірностей цих змін); • Молекулярних та клітинних механізмів регуляції життєдіяльності рослин (з особливою увагою на процеси фотосинтезу, гормональної регуляції, адаптації до стресових факторів та дії мікрогравітації); • Фітоінвазій на території України; процесів адвентизації (на основі постійного моніторингу природних і антропогенно трансформованих рослинних угруповань з метою виявлення та оцінки змін та моделювання тенденцій подальшого розвитку інвазійних процесів); • Теоретичних та практичних аспектів охорони рослинного світу та раціонального (сталого) використання рослинних ресурсів;

		<p>Теоретико-методологічних проблем фітобіології. Спеціальний. <i>Дослідження:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Видового складу водоростей, грибів, лишайників, мохоподібних, судинних рослин та їхніх угруповань різних фізико-географічних одиниць та природо-заповідних територій України; • Біологічних та історичних аспектів розвитку диких родичів культурних рослин та найважливіших інвазійних видів флори України; • Структурно-функціональної організації рослинної клітини на різних рівнях організації життя; • Систем фотосинтетичного та асиміляційно-дисиміляційного комплексу рослин; • Молекулярних механізмів забезпечення життєдіяльності рослин в умовах нестабільного або зміненого навколишнього середовища; • Культур водоростей та грибів для створення екологічно безпечних інноваційних біотехнологій; • Теоретичних та практичних аспектів світло-залежного продукування водню мікрободоростями.
3	Орієнтація програми	<p>Дослідницька і прикладна. Наукові дослідження та продукування нових знань в галузі ботаніки, мікології, фізіології рослин, цитології та біохімії рослин та пошук і розробка нових ефективних механізмів управління процесами дослідження, відтворення та прогнозування змін на клітинному, організменному, популяційному, екосистемному (локальному та глобальному) рівнях, що матимуть широке практичне застосування.</p>
4	Особливості програми	<p>Програма орієнтує на розширення та поглиблення теоретичного, методологічного та науково-практичного базису розвитку біології, оволодіння практичним інструментарієм наукових досліджень в сфері біології та орієнтує на співробітництво із закладами системи Міністерства освіти і науки України, природоохоронними структурами, міжнародними науковими організаціями, закордонними науковими установами та навчальними закладами.</p>
С Працевлаштування та продовження освіти		
1	Працевлаштування	<p>Наукова та викладацька діяльність у сфері біології. Наукова, педагогічна та управлінська діяльність в закладах науки, освіти, підприємствах біотехнологічного спрямування та в органах влади усіх рівнів. Посади згідно класифікатору професій України: Біолог-дослідник (2211.1). Ботанік (2211.2). Викладач вищого навчального закладу (2310.2). Керівник науково-дослідного підрозділу (1237), головний фахівець науково-дослідного підрозділу (1237.1), Завідувач науково-дослідного підрозділу (1237.2), Керівник проектів та програм (1238), Керівник інших функціональних підрозділів (1239). Професіонали: наукові співробітники викладачі вищих навчальних закладів (2310): Докторант, Доцент, Професор кафедри (2310.1), асистент, викладач вищого навчального закладу (2310.2).</p>

		<p>Інші професіонали (24): професіонали у сфері охорони природи, фітокарантинної служби, біотехнології, науковий співробітник в галузі біології (2211.1), науковий співробітник в галузі управління проектами та програмами (2447.1)</p> <p>Місця працевлаштування. Посади у відділах та лабораторіях наукових установ, на профільних кафедрах університетів. Відповідні робочі місця (наукові дослідження та управління) підприємств, установ та організацій.</p>
2	Продовження освіти	<p>Навчання впродовж життя для розвитку і самовдосконалення в науковій та професійній сферах діяльності, а також в інших споріднених галузях наукових знань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здобування наукового ступеня доктора наук на науковому рівні вищої освіти; - підготовка на 9-ому кваліфікаційному рівні Національної рамки кваліфікацій в галузі природничих наук та біології; - навчання на 8-ому кваліфікаційному рівні Національної рамки кваліфікацій в споріднених спеціальностях; - участь у постдокторських програмах, що містять додаткові наукові та освітні компоненти.
D	Стиль та методика навчання	
1	Підходи до викладання та навчання	<p>Проблемно-орієнтоване навчання з набуттям компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у професійній галузі.</p> <p>Оволодіння методологією наукової роботи, навичками презентації результатів рідною і іноземними мовами.</p> <p>Основними підходами до викладання та навчання аспірантів є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання лекційних курсів та наукових семінарів із запланованих дисциплін; - самостійна робота з джерелами інформації у бібліотеці Інституту та у інших наукових бібліотеках України; - використання дистанційних курсів навчання та електронних ресурсів за допомогою мережі Інтернет; - індивідуальні консультації фахівців Інституту, інших установ НАН України, профільних вищих навчальних закладів; - залучення до консультування аспірантів провідних фахівців профільної галузі; - інформаційна підтримка участі аспірантів у конкурсах на отримання наукових стипендій і грантів; - активна робота аспірантів у складі проектних команд, при виконанні державної, грантової та конкурсної тематики, участь у розробці звітних матеріалів, реєстраційних та облікових документів, оформленні патентів та авторських свідоцтв.
2	Система оцінювання	<p>Система оцінювання знань освітньої програми передбачає здійснення поточного та підсумкового контролю.</p> <p><i>Поточний</i> контроль проводиться у формі тестів, виступів на семінарах та конференціях, підготовки річних звітів на основі індивідуального плану.</p> <p><i>Підсумковий</i> контроль передбачає диференційований залік або усний іспит. Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю з дисциплін освітньо-наукової програми, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом з цієї</p>

		дисципліни.
3	Форма контролю успішності навчання аспірантів/здобувачів	Аспіранти/здобувачі проходять щорічну атестацію шляхом звітування на засіданні профільного відділу та Вченої ради Інституту про хід виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану, включаючи опубліковані наукові статті та виступи на конференціях. Остаточним результатом навчання аспірантів/здобувачів є повне виконання освітньо-наукової програми, необхідний перелік опублікованих за результатами досліджень наукових праць, у тому числі в зарубіжних виданнях та таких, що індексуються у міжнародних наукометричних базах, апробація результатів на наукових конференціях, належним чином оформлений рукопис дисертації та представлення її на спільне засідання відділів Інституту або до розгляду в спеціалізовану вчену раду для отримання наукового ступеня доктора філософії в галузі 09 – Біологія, зі спеціальності 091 – Біологія.
Е		Програмні компетентності
1	Загальні (універсальні)	<ul style="list-style-type: none"> • Аналіз та синтез. Здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевічених фактів. • Гнучкість мислення. Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування отриманих знань та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті. • Здатність до розв'язування складних завдань, розуміння відповідальності за результат роботи з урахуванням бюджетних витрат та персональної відповідальності. • Групова робота. Здатність виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера, напрацьовані навички, що демонструють здатність відповідати чітким вимогам дисципліни, планування та управління часом. • Комунікаційні навички. Здатність до ефективної комунікації та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні технічні терміни і засоби. • Популяризаційні навички. Уміння спілкуватися із нефахівцями, в тому числі представниками різних вікових та професійних груп, певні навички викладання. • Етичні установки. Розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності. Дотримання етичних принципів з точки зору професійної чесності та порядності.
2	Фахові	<ul style="list-style-type: none"> • Глибокі знання та розуміння: здатність аналізувати явища та біологічні процеси з точки зору фундаментальних загальнонаукових принципів і знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, спеціальних методів дослідження біологічних процесів і явищ. Здатність до проведення самостійного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. • Розв'язання проблем. Здатність розв'язувати широке коло

		<p>проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з освітньо-наукової програми.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обчислювальні навички. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення (мови програмування, програмні пакети тощо) та обробляти великі масиви статистичної інформації для здійснення досліджень та моделювання біологічних та фітосоціологічних процесів. • Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті фахові знання.
F	Програмні результати навчання	
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Знання</i> іноземної мови на рівні, достатньому для презентації наукових результатів в усній та письмовій формах, <i>розуміння фахових</i> наукових та професійних текстів, <i>володіння</i> навичками вільного спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищі з широкого кола питань біології. • <i>Знання</i> основ філософії в обсязі, необхідному для розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності. <i>Знання</i> теорії і методології системного аналізу, основних понять, категорій наукової методології, завдань та принципів системного підходу, етапів застосування системного підходу при дослідженні процесів і систем; <i>вміння</i> використовувати основні філософсько-методологічні програми та принципи, в т.ч. принципи системного підходу при вирішенні наукових завдань; реалізовувати методологію системного аналізу в сфері біологічних наук; • <i>Знання</i> методів наукових досліджень та <i>вміння</i> їх обирати, використовувати на належному рівні; <i>вміння</i> розшукувати, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо). • <i>Знання</i> і <i>вміння</i> використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології при проведенні наукових досліджень. • <i>Вміння та навички</i> працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами (наприклад, Scopus, Web of Science, Index Copernicus, Web of Knowledge, PubMed, та ін.). • <i>Знання, розуміння, вміння та навички використання</i> правил цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку, <i>розуміння</i> змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпакт-фактор (ІФ, або ІФ • <i>Знання</i> навичок письмової та усної презентації результатів власних досліджень рідною та іноземною мовами; <i>вміння</i> доступно, на високому науковому рівні доносити сучасні наукові знання та результати досліджень до професійної та непрофесійної спільноти; • <i>Знання</i> основ біологічної систематики та номенклатури, теоретичних засад проблем видоутворення, еволюції та філогенії рослин; <i>вміння</i> аналізувати таксономічну літературу, створювати описи і діагнози нових таксонів, критично ревізувати проблемні таксономічні групи на основі комплексного підходу; описувати природний матеріал із застосуванням таксономічних критеріїв та діагностичних ознак; оцінювати стан систематики певних груп з точки зору їх важливості для дослідження флори та філогенетичної систематики; практичні <i>вміння</i> визначати рослини та гриби у природі та лабораторії, готувати гербарні та інші біологічні зразки та препарати відповідно до цілей дослідження; 	

- *Знання* теоретичних засад вивчення фіторізноманіття, основних категорій та рівнів дослідження біорізноманіття, еволюційних тенденцій і методології історичного аналізу флори; *вміння* здійснювати систематичний, екологічний, географічний, біоморфологічний, еколого-ценотичний аналіз флори, оцінювати фіторізноманіття природного виділу, певної території чи акваторії;
- *Знання* основних закономірностей структурно-функціональної організації фітосистем; *вміння* описувати, аналізувати та класифікувати рослинні угруповання, оселища, екосистеми, виявляти фактори динаміки фітосистем;
- *Знання* сучасного стану та особливостей вивчення проблеми адвентивних видів рослин та грибів в Україні та у світі, шляхів міграції, основних загроз та напрямків просування видів-вселенців у наземних та водних екосистемах; *вміння* визначати ступінь синантропізації рослинних угруповань та флор, прогнозувати можливі ризики, викликані адвентивними організмами;
- *Знання* основ охорони рослинного світу, законодавства України у природоохоронній галузі; *вміння* обґрунтовувати потрібні природоохоронні заходи, що необхідні для збереження або відновлення фіторізноманіття;
- *Знання* тенденцій розвитку клітинної та молекулярної біології рослин, останніх сучасних досягнень у дослідженнях молекулярних процесів функціонування рослинних клітин та цілісних організмів;
- *Знання* основних методів наукових досліджень та методик планування експерименту; *вміння*, відповідно до специфіки наукового дослідження, обирати систему методів та інструментарій, висувати та перевіряти гіпотези, прогнозувати результати дослідження та обґрунтовувати наукове значення та потенційні наслідки очікуваних або отриманих результатів